ΜΗΝΥΜΑ
Τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου
τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας

Πρός τόν Ὀρθόδοξο λαό
καί κάθε ἄνθρωπο καλῆς θελήσεως

Ὑμνοῦμε καί δοξολογοῦμε τόν Θεό τῶν «οἰκτιρμῶν καὶ πάσης παρακλήσεως», διότι μᾶς ἀξίωσε νά συνέλθουμε τήν ἑβδομάδα τῆς Πεντηκοστῆς (18-26 Ἰουνίου 2016) στήν Κρήτη, ὅπου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καί ὁ μαθητής του Τίτος κήρυξαν τό Εὐαγγέλιο στά πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Εὐχαριστοῦμε τόν ἐν Τριάδι Θεό, διότι εὐδόκησε νά περατώσουμε μέ ὁμοψυχία τίς ἐργασίες τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδοξίας, τήν ὁποία συγκάλεσε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, μέ τήν ὁμόφρονη γνώμη τῶν Προκαθημένων τῶν κατά τόπους Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Ἀκολουθώντας πιστά τό παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων καί τῶν θεοφόρων Πατέρων μελετήσαμε καί πάλιν τό Εὐαγγέλιο τῆς ἐλευθερίας «ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε» (Γαλ. 5:1). Θεμέλιο τῶν θεολογικῶν μας ἀναζητήσεων ὑπῆρξε ἡ βεβαιότητα ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν ζεῖ γιά τόν ἑαυτό της. Μεταδίδει τή μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελίου τῆς χάριτος καί τῆς ἀληθείας καί προσφέρει σέ ὅλη τήν οἰκουμένη τά δῶρα τοῦ Θεοῦ: τήν ἀγάπη, τήν εἰρήνη, τήν δικαιοσύνη, τήν καταλλαγή, τήν δύναμη τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως καί τήν προσδοκία τῆς αἰωνιότητος.

1) Βασική προτεραιότητα τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου ὑπῆρξε **ἡ διακήρυξη τῆς ἑνότητος** τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Στηριγμένη στή θεία Εὐχαριστία καί τήν Ἀποστολική Διαδοχή τῶν Ἐπισκόπων, ἡ ὑφισταμένη ἑνότητα εἶναι ἀνάγκη νά **ἐνισχύεται** καί νά φέρνει νέους καρπούς. Ἡ Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία εἶναι Θεανθρώπινη κοινωνία, πρόγευση καί βίωση τῶν Ἐσχάτων ἐντός τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ὡς μία διαρκής Πεντηκοστή εἶναι ἀσίγαστη προφητική φωνή, παρουσία καί μαρτυρία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης. Πιστή στήν ὁμόφωνη Ἀποστολική Πα-

ράδοση καί μυστηριακή ἐμπειρία ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποτελεῖ τήν αὐθεντική συνέχεια τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁμολογεῖται στό Σύμβολο τῆς Πίστεως καί ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τή διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία μας βιώνει τό μυστήριο τῆς θείας Οἰκονομίας στή μυστηριακή της ζωή μέ ἐπίκεντρο τή θεία Εὐχαριστία.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκφράζει τήν ἑνότητα καί καθολικότητά της ἐν Συνόδῳ. Ἡ **συνοδικότητα διαπνέει** τήν ὀργάνωση, τόν τρόπο πού λαμβάνονται οἱ ἀποφάσεις καί καθορίζεται ἡ πορεία της. Οἱ Ὀρθόδοξες Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες δέν ἀποτελοῦν συνομοσπονδία Ἐκκλησιῶν **ἀλλά** τήν Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία. Κάθε τοπική Ἐκκλησία, προσφέρουσα τήν θεία Εὐχαριστία, εἶναι ἡ ἐν τόπῳ παρουσία καί φανέρωση τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ὡς πρός τήν Ὀρθόδοξο Διασπορά στίς διάφορες χῶρες τῆς ὑφηλίου, ἀπεφασίσθη νά συνεχισθεῖ ἡ λειτουργία Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων μέχρι τήν ἐφαρμογή τῆς κανονικῆς ἀκριβείας. Αὐτές ἀπαρτίζονται ἀπό τούς κανονικούς ἐπισκόπους, πού ὁρίζονται ἀπό τήν κάθε Αὐτοκέφαλο Ἐκκλησία, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν νά ὑπάγονται σ' αὐτήν. Ἡ συνεπής λειτουργία τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων ἐγγυᾶται τόν σεβασμό τῆς Ὀρθοδόξου ἀρχῆς τῆς συνοδικότητος.

Κατά τίς ἐργασίες τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου ἐτονίσθη ἡ σημασία τῶν Συνάξεων τῶν Προκαθημένων πού ἔχουν πραγματοποιηθεῖ καί διατυπώθηκε ἡ πρόταση ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος νά καταστεῖ ἐπαναλαμβανόμενος Θεσμός.

2) Μετέχοντες στή Θεία Εὐχαριστία καί δεόμενοι ὑπέρ τῆς οἰκουμένης ὀφείλουμε νά συνεχίσουμε τή λειτουργία μετά τή Θεία Λειτουργία καί νά δίδουμε τή **μαρτυρία τῆς πίστεως** πρός τούς ἐγγύς καί τούς μακράν, συμφώνως πρός τή σαφή ἐντολή τοῦ Κυρίου πρό τῆς Ἀναλήψεώς Του: «καί ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἰερουσαλήμ καί ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καί Σαμαρείᾳ καί ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. 1:8). Ὁ ἐπανευαγγελισμός τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ στίς σύγχρονες ἐκκοσμικευμένες κοινωνίες καί ὁ εὐαγγελισμός ἐκείνων πού ἀκόμη δέν ἔχουν γνωρίσει τόν Χριστό ἀποτελοῦν ἀδιάλειπτο χρέος τῆς Ἐκκλησίας.

3) Ἡ Ἐκκλησία μας ἀνταποκρινομένη στό χρέος νά μαρτυρεῖ τήν ἀλήθεια καί τήν ἀποστολική της πίστη, ἀποδίδει μεγάλη σημασία στόν **διάλογο** κυρίως μέ τούς ἑτεροδόξους Χριστιανούς. Μέ τόν τρόπο αὐτό καί ὁ λοιπός χριστιανικός κόσμος γνωρίζει ἀκριβέστερα τή γνησιότητα τῆς Ὀρθοδόξου Παραδόσεως, τήν ἀξία τῆς πατερικῆς διδασκαλίας, τή λειτουργική ἐμπειρία καί τήν πίστη τῶν Ὀρθοδόξων. Οἱ διάλογοι πού διεξάγει ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δέν σημαίνουν ποτέ συμβιβασμό σέ ζητήματα πίστεως.

4) Οἱ ἐκρήξεις φονταμενταλισμοῦ πού παρατηροῦνται στούς κόλπους διαφόρων θρησκειῶν ἀποτελοῦν ἔκφραση νοσηρῆς θρησκευτικότητος. Ὁ νηφάλιος **διαθρησκειακός διάλογος** συμβάλλει σημαντικά στήν προώθηση τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης, τῆς ειρήνης καί τῆς καταλλαγῆς. Τό λάδι τοῦ θρησκευτικοῦ βιώματος πρέπει νά χρησιμοποιεῖται γιά νά ἐπουλώνει πληγές καί ὄχι γιά νά ἀναζωπυρώνει τή φωτιά τῶν πολεμικῶν συρράξεων. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καταδικάζει ἀπεριφράστως τήν ἐπέκταση τῆς πολεμικῆς βίας, τούς διωγμούς, τήν ἐκδίωξη καί δολοφονία μελῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων, τόν ἐξαναγκασμό γιά τήν ἀλλαγή τῆς θρησκευτικῆς πίστεως, τήν ἐμπορία

προσφύγων, τίς ἀπαγωγές, τά βασανιστήρια, τίς εἰδεχθεῖς ἐκτελέσεις. Καταγγέλλει τήν καταστροφή ναῶν, θρησκευτικῶν συμβόλων καί μνημείων πολιτισμοῦ. Ὅλως ἰδιαιτέρως ἐκφράζει τήν ἀγωνία της γιά τήν κατάσταση τῶν Χριστιανῶν καί ὅλων τῶν διωκομένων μειονοτήτων στή Μέση Ἀνατολή καί ἀλλαχοῦ. Ἀπευθύνει ἔκκληση πρός τήν παγκόσμια κοινότητα γιά τήν προστασία τῶν γηγενῶν Ὀρθοδόξων καί τῶν ἄλλων Χριστιανῶν, καθώς καί ὅλων τῶν πληθυσμῶν τῆς περιοχῆς, πού ἔχουν ἀπαράβατο δικαίωμα νά παραμείνουν στήν πατρίδα τους ὡς ἰσότιμοι πολίτες. Ἡ Σύνοδός μας καλεῖ ὅλους τούς ἐμπλεκομένους νά καταβάλουν χωρίς καθυστέρηση συστηματικές προσπάθειες γιά τήν κατάπαυση τῶν πολεμικῶν συρράξεων στή Μέση Ἀνατολή καί ὅπου ἐξακολουθοῦν οἱ πολεμικές συγκρούσεις, καί τόν ἐπαναπατρισμό τῶν ἐκδιωχθέντων.

Ὅλως ἰδιαιτέρως ἀπευθύνουμε ἔκκληση στούς ἰσχυρούς τῆς γῆς γιά τήν ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης καί τῆς δικαιοσύνης στίς χῶρες προελεύσεως τῶν προσφύγων. Προτρέπουμε τίς πολιτικές ἀρχές, τούς πολίτες καί τούς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς στίς χῶρες πού καταφεύγουν οἱ ἐξουθενωμένοι πρόσφυγες, νά συνεχίσουν νά προσφέρουν ἀπό τό περίσσευμα καί ἀπό τό ὑστέρημα τῶν δυνατοτήτων τους.

5) Ἡ σύγχρονη ἐκκοσμίκευση ἐπιδιώκει τήν αὐτονόμηση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Χριστό καί τήν πνευματική ἐπιρροή της Ἐκκλησίας, τήν ὁποία ταυτίζει αὐθαιρέτως μέ τόν συντηρητισμό. Ὁ Δυτικός ὅμως πολιτισμός φέρει ἀνεξίτηλη τή σφραγίδα τῆς διαχρονικῆς συμβολῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐπιπλέον, ἡ Ἐκκλησία ἀναδεικνύει τή σωτηριώδη σημασία τοῦ Θεανθρώπου καί τοῦ Σώματός Του, ὡς τόπο καί τρόπο τῆς ζωῆς ἐν ἐλευθερίᾳ.

6) Στή σύγχρονη προσέγγιση **τοῦ γάμου**, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ τήν ἀκατάλυτη ἀγαπητική σχέση ἀνδρός καί γυναικός «μυστήριον μέγα· εἰς Χριστόν καί εἰς τήν ἐκκλησίαν». Ὁμοίως ἀποκαλεῖ «ἐκκλησίαν μικράν» τήν οἰκογένεια, ἡ ὁποία προκύπτει ἀπό τόν γάμο καί ἀποτελεῖ τή μόνη ἐγγύηση γιά τήν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν.

Ἡ Ἐκκλησία διαρκῶς τονίζει τήν ἀξία τῆς ἐγκρατείας. Ἡ χριστιανική ἄσκηση διαφέρει ριζικά ἀπό οἱονδήποτε δυαρχικό ἀσκητισμό, ὁ ὁποῖος ἀποκόπτει τόν ἄνθρωπο ἀπό τή ζωή καί τόν συνάνθρωπο. Ἀντιθέτως, τόν συνδέει μέ τή μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐγκράτεια δέν ἀφορᾶ μόνο στόν μοναχικό βίο. Τό ἀσκητικό ἦθος εἶναι χαρακτηριστικό τῆς χριστιανικῆς ζωῆς σέ ὅλες τίς ἐκφάνσεις της.

***

Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος ἐκτός τῶν συγκεκριμένων θεμάτων γιά τά ὁποῖα ἀποφάσισε, ἐπισημαίνει ἐπιγραμματικά καί τά ἑξῆς ὀντολογικά καί καίρια σύγχρονα ζητήματα:

7) Ὡς πρός τό θέμα τῶν σχέσεων τῆς χριστιανικῆς πίστεως καί τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποφεύγει τήν κηδεμονία τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναζητήσεως καί δέν λαμβάνει θέση πάνω σέ κάθε ἐπιστημονικό ἐρώτημα. Εὐχαριστεῖ τόν Θεό πού δωρίζει στούς ἐπιστήμονες τό χάρισμα νά ἀποκαλύπτουν ἄγνωστες πτυχές τῆς θείας Δημιουργίας. Ἡ σύγχρονη ἀνάπτυξη **τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν** καί τῆς τεχνολογίας ἐπιφέρει ριζικές ἀλλαγές στή ζωή μας. Προσφέρει σημαντικές εὐεργεσίες ὅπως εἶναι ἡ διευκόλυνση τοῦ καθημερινοῦ βίου, ἡ ἀντιμετώπιση σοβαρῶν ἀσθενειῶν,

ἡ εὐχερέστερη ἐπικοινωνία τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἔρευνα τοῦ διαστήματος κ.λπ. Παρ᾽ὅλα αὐτά, ἔχει καί ποικίλες ἀρνητικές ἐπιπτώσεις, ὅπως εἶναι ἡ χειραγώγηση τῆς ἐλευθερίας, ἡ σταδιακή ἀπώλεια πολυτίμων παραδόσεων, ἡ καταστροφή τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἡ ἀμφισβήτηση τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν. Ἡ ἐπιστημονική γνώση, ὅσο κι ἄν ἐξελίσσεται μέ ταχύτατους ρυθμούς, δέν κινητοποιεῖ τήν βούληση τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε δίνει απάντηση στά σοβαρά ἠθικά καί ὑπαρξιακά προβλήματα, στήν ἀναζήτηση γιά τό νόημα τῆς ζωῆς καί τοῦ κόσμου. Αὐτά ἀπαιτοῦν πνευματική προσέγγιση, τήν ὁποία ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπιχειρεῖ μέ τήν Βιοηθική πού βασίζεται στήν χριστιανική ἠθική καί στήν πατερική διδασκαλία. Ταυτόχρονα μέ τόν σεβασμό τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπισημαίνει τούς κινδύνους, οἱ ὁποῖοι ὑποκρύπτονται σέ ὁρισμένα ἐπιστημονικά ἐπιτεύγματα καί τονίζει τήν ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου καί τόν θεῖο του προορισμό.

8) Ἡ σημερινή **οἰκολογική κρίση** εἶναι προφανές ὅτι ὀφείλεται σέ πνευματικά καί ἠθικά αἴτια. Οἱ ρίζες της συνδέονται μέ τήν πλεονεξία, τήν ἀπληστία καί τόν ἐγωισμό, πού ὁδηγοῦν στήν ἀλόγιστη χρήση τῶν φυσικῶν πόρων, τήν ἐπιβάρυνση τῆς ἀτμόσφαιρας μέ ζημιογόνους ρύπους καί τήν κλιματική ἀλλαγή. Ἡ χριστιανική ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος ἀπαιτεῖ μετάνοια γιά τίς καταχρήσεις, ἐγκράτεια καί ἀσκητικό ἦθος, πού ἀποτελοῦν ἀντίδοτο στήν ὑπερκατανάλωση, συγχρόνως δέ, καλλιέργεια στόν ἄνθρωπο τῆς συνειδήσεως ὅτι εἶναι «οἰκονόμος», καί ὄχι κάτοχος τῆς δημιουργίας. Δέν παύει νά τονίζει ὅτι καί οἱ μελλοντικές γενεές ἔχουν δικαίωμα πάνω στά φυσικά ἀγαθά, πού μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Δημιουργός. Γιά αὐτό τό λόγο καί ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία συμμετέχει ἐνεργῶς στίς διάφορες διεθνεῖς οἰκολογικές προσπάθειες. Ὅρισε δέ τήν 1η Σεπτεμβρίου ὡς ἡμέρα προσευχῆς γιά τήν προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

9) Ἀπέναντι στήν ἰσοπεδωτική καί ἀπρόσωπη ὁμογενοποίηση, ἡ ὁποία προωθεῖται μέ ποικίλους τρόπους, ἡ Ὀρθοδοξία διακηρύττει τόν **σεβασμό στήν ἰδιοπροσωπία ἀνθρώπων** καί λαῶν. Ἀντιτίθεται στήν αὐτονόμηση τῆς οἰκονομίας ἀπό τίς βασικές ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου καί στήν μετατροπή της σέ αὐτοσκοπό. Ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δέν συνδέεται μόνο μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου ἤ μέ τήν πρόοδο τῆς οἰκονομίας εἰς βάρος τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν.

10) Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δέν ἀναμειγνύεται στήν **πολιτική**. Ὁ λόγος της παραμένει διακριτός ἀλλά καί προφητικός, ὡς ὀφειλετική παρέμβαση ὑπέρ τοῦ ἀνθρώπου. Τά ἀνθρώπινα δικαιώματα βρίσκονται σήμερα στό κέντρο τῆς πολιτικῆς ὡς ἀπάντηση στίς σύγχρονες κοινωνικές καί πολιτικές κρίσεις καί ἀνατροπές, ἀποβλέποντας στήν προστασία τοῦ πολίτη ἀπό τήν αὐθαιρεσία τοῦ κράτους. Ἡ Ἐκκλησία μας προσθέτει ἐπίσης τίς ὑποχρεώσεις καί εὐθύνες τῶν πολιτῶν καί τήν ἀνάγκη συνεχοῦς αὐτοκριτικῆς πολιτικῶν καί πολιτῶν πρός οὐσιαστική βελτίωση τῆς κοινωνίας. Καί κυρίως τονίζει, ὅτι τό ὀρθόδοξοδέον περί ἀνθρώπου ὑπερβαίνει τόν ὁρίζοντα τῶν καθιερωμένων ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ὅτι «μείζων πάντων» εἶναι ἡ ἀγάπη, ὅπως τήν ἀποκάλυψε ὁ Χριστός καί τήν βίωσαν ὅσοι πιστά Τόν ἀκολούθησαν. Ἐπιμένει ἀκόμη ὅτι θεμελιῶδες δικαίωμα εἶναι καί ἡ προστασία τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, δηλαδή τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, τῆς πίστεως, τῆς λατρείας καί ὅλων τῶν ἀτομικῶν καί

συλλογικῶν ἐκφράσεων αὐτῆς, συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ δικαιώματος κάθε πιστοῦ καί κάθε θρησκευτικῆς κοινότητας νά τελοῦν ἐλεύθερα ἀπό κάθε κρατική παρέμβαση τά θρησκευτικά τους καθήκοντα, ὡς καί τό δικαίωμα τῆς δημόσιας διδασκαλίας τῆς θρησκείας.

11) Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπευθύνεται **στούς νέους**, οἱ ὁποῖοι ἀναζητοῦν πληρότητα ζωῆς γεμάτη ἐλευθερία, δικαιοσύνη, δημιουργία ἀλλά καί ἀγάπη. Τούς καλεῖ νά συνδεθοῦν συνειδητά μέ τήν Ἐκκλησία Ἐκείνου πού εἶναι ἡ Ἀλήθεια καί ἡ Ζωή. Νά προσέλθουν προσφέροντας στό ἐκκλησιαστικό σῶμα τή ζωτικότητα, τίς ἀνησυχίες, τούς προβληματισμούς καί τίς προσδοκίες τους. Οἱ νέοι δέν ἀποτελοῦν ἁπλῶς τό μέλλον τῆς Ἐκκλησίας ἀλλά τό δυναμικό καί δημιουργικό παρόν ἐπί τοπικοῦ καί οἰκουμενικοῦ ἐπιπέδου.

12) Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος **ἄνοιξε τόν ὁρίζοντά μας** στή σύγχρονη πολύμορφη οἰκουμένη. Τόνισε τήν εὐθύνη μας μέσα στόν χῶρο καί τόν χρόνο, πάντοτε μέ προοπτική τήν αἰωνιότητα. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, διατηρώντας ἀλώβητο τόν Μυστηριακό καί Σωτηριολογικό της χαρακτήρα, εἶναι εὐαίσθητη στόν πόνο, στίς ἀγωνίες καί στήν κραυγή γιά δικαιοσύνη καί εἰρήνη τῶν λαῶν. Εὐαγγελίζεται «ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον αὐτοῦ· ἀναγγέλουσα ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ» (Ψαλμ. 95).

Ἂς δεηθοῦμε «ὁ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς καταρτίσει ὑμᾶς, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν» (Α΄ Πετρ. 5:10,11).

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, Πρόεδρος

† ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόδωρος

† ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος

† ὁ Σερβίας Εἰρηναῖος

† ὁ Ρουμανίας Δανιήλ

† ὁ Νέας Ἰουστινιανῆς καί πάσης Κύπρου Χρυσόστομος

† ὁ Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Ἱερώνυμος

† ὁ Βαρσοβίας καί πάσης Πολωνίας Σάββας

† ὁ Τιράνων καί πάσης Ἀλβανίας Ἀναστάσιος

† ὁ Πρέσοβ καί πάσης Τσεχίας καί Σλοβακίας Ραστισλάβ

Ἀντιπροσωπεία Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου

† ὁ Καρελίας καί πάσης Φιλλανδίας Λέων

† ὁ Ταλλίνης καί πάσης Ἐσθονίας Στέφανος

† ὁ Γέρων Περγάμου Ἰωάννης

† ὁ Γέρων Ἀμερικῆς Δημήτριος

† ὁ Γερμανίας Αὐγουστῖνος

† ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος

† ὁ Ντένβερ Ἡσαΐας

† ὁ Ἀτλάντας Ἀλέξιος

† ὁ Πριγκηποννήσων Ἰάκωβος

† ὁ Προικοννήσου Ἰωσήφ

† ὁ Φιλαδελφείας Μελίτων

† ὁ Γαλλίας Ἐμμανουήλ

† ὁ Δαρδανελλίων Νικήτας

† ὁ Ντητρόϊτ Νικόλαος

† ὁ Ἁγίου Φραγκίσκου Γεράσιμος

† ὁ Κισάμου καί Σελίνου Ἀμφιλόχιος

† ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος

† ὁ Σηλυβρίας Μάξιμος

† ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἀμφιλόχιος

† ὁ Διοκλείας Κάλλιστος

† ὁ Ἱεραπόλεως Ἀντώνιος, ἐπί κεφαλῆς τῶν Οὐκρανῶν Ὀρθοδόξων ἐν ΗΠΑ

† ὁ Τελμησσοῦ Ἰώβ

† ὁ Χαριουπόλεως Ἰωάννης, ἐπί κεφαλῆς τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας τῶν ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ Ὀρθοδόξων Παροικιῶν Ρωσσικῆς Παραδόσεως

† ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ἐπί κεφαλῆς τῶν Καρπαθορρώσσων Ὀρθοδόξων ἐν ΗΠΑ

Ἀντιπροσωπεία Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας

† ὁ Γέρων Λεοντοπόλεως Γαβριήλ

† ὁ Ναϊρόμπι Μακάριος

† ὁ Καμπάλας Ἰωνᾶς

† ὁ Ζιμπάμπουε καί Ἀγκόλας Σεραφείμ

† ὁ Νιγηρίας Ἀλέξανδρος

† ὁ Τριπόλεως Θεοφύλακτος

† ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

† ὁ Κυρήνης Ἀθανάσιος

† ὁ Καρθαγένης Ἀλέξιος

† ὁ Μουάνζας Ἱερώνυμος

† ὁ Γουϊνέας Γεώργιος

† ὁ Ἑρμουπόλεως Νικόλαος

† ὁ Εἰρηνουπόλεως Δημήτριος

† ὁ Ἰωαννουπόλεως καί Πρετορίας Δαμασκηνός

† ὁ Ἄκκρας Νάρκισσος

† ὁ Πτολεμαΐδος Ἐμμανουήλ
† ὁ Καμερούν Γρηγόριος
† ὁ Μέμφιδος Νικόδημος
† ὁ Κατάγκας Μελέτιος
† ὁ Μπραζαβίλ καί Γκαμπόν Παντελεήμων
† ὁ Μπουρούντι καί Ρουάντας Ἰννοκέντιος
† ὁ Μοζαμβίκης Χρυσόστομος
† ὁ Νιέρι καί Ὄρους Κένυας Νεόφυτος

Ἀντιπροσωπεία Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων

† ὁ Φιλαδελφείας Βενέδικτος
† ὁ Κωνσταντίνης Ἀρίσταρχος
† ὁ Ἰορδάνου Θεοφύλακτος
† ὁ Ἀνθηδῶνος Νεκτάριος
† ὁ Πέλλης Φιλούμενος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Σερβίας

† ὁ Ἀχρίδος καί Σκοπίων Ἰωάννης
† ὁ Μαυροβουνίου καί Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος
† ὁ Ζάγκρεμπ καί Λιουμπλιάνας Πορφύριος
† ὁ Σιρμίου Βασίλειος
† ὁ Βουδιμίου Λουκιανός
† ὁ Νέας Γκρατσάνιτσας Λογγῖνος
† ὁ Μπάτσκας Εἰρηναῖος
† ὁ Σβορνικίου καί Τούζλας Χρυσόστομος
† ὁ Ζίτσης Ἰουστῖνος
† ὁ Βρανίων Παχώμιος
† ὁ Σουμαδίας Ἰωάννης
† ὁ Μπρανιτσέβου Ἰγνάτιος
† ὁ Δαλματίας Φώτιος
† ὁ Μπίχατς καί Πέτροβατς Ἀθανάσιος
† ὁ Νίκσιτς καί Βουδίμλιε Ἰωαννίκιος
† ὁ Ζαχουμίου καί Ἑρζεγοβίνης Γρηγόριος
† ὁ Βαλιέβου Μιλούτιν
† ὁ ἐν Δυτικῇ Ἀμερικῇ Μάξιμος
† ὁ ἐν Αὐστραλίᾳ καί Νέᾳ Ζηλανδίᾳ Εἰρηναῖος
† ὁ Κρούσεβατς Δαυΐδ
† ὁ Σλαυονίας Ἰωάννης

† ὁ ἐν Αὐστρίᾳ καί Ἑλβετίᾳ Ἀνδρέας
† ὁ Φραγκφούρτης καί ἐν Γερμανίᾳ Σέργιος
† ὁ Τιμοκίου Ἱλαρίων

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ρουμανίας

† ὁ Ἰασίου καί Μολδαβίας καί Μπουκοβίνης Θεοφάνης
† ὁ Σιμπίου καί Τρανσυλβανίας Λαυρέντιος
† ὁ Βάντ, Φελεάκ καί Κλούζ καί Κλούζ, Ἄλμπας, Κρισάνας καί Μαραμοῦρες Ἀνδρέας
† ὁ Κραϊόβας καί Ὀλτενίας Εἰρηναῖος
† ὁ Τιμισοάρας καί Βανάτου Ἰωάννης
† ὁ ἐν Δυτικῇ καί Νοτίῳ Εὐρώπῃ Ἰωσήφ
† ὁ ἐν Γερμανίᾳ καί Κεντρικῇ Εὐρώπῃ Σεραφείμ
† ὁ Τιργοβιστίου Νήφων
† ὁ Ἄλμπα Ἰούλια Εἰρηναῖος
† ὁ Ρώμαν καί Μπακάου Ἰωακείμ
† ὁ Κάτω Δουνάβεως Κασσιανός
† ὁ Ἀράντ Τιμόθεος
† ὁ ἐν Ἀμερικῇ Νικόλαος
† ὁ Ὁράντεα Σωφρόνιος
† ὁ Στρεχαΐας καί Σεβερίνου Νικόδημος
† ὁ Τουλσέας Βησσαρίων
† ὁ Σαλάζης Πετρώνιος
† ὁ ἐν Οὐγγαρίᾳ Σιλουανός
† ὁ ἐν Ἰταλίᾳ Σιλουανός
† ὁ ἐν Ἱσπανίᾳ καί Πορτογαλίᾳ Τιμόθεος
† ὁ ἐν Βορείῳ Εὐρώπῃ Μακάριος
† ὁ Πλοεστίου Βαρλαάμ, Βοηθός παρά τῷ Πατριάρχῃ
† ὁ Λοβιστέου Αἰμιλιανός, Βοηθός παρά τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ριμνικίου
† ὁ Βικίνης Ἰωάννης Κασσιανός, Βοηθός παρά τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ ἐν Ἀμερικῇ

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Κύπρου

† ὁ Πάφου Γεώργιος
† ὁ Κιτίου Χρυσόστομος
† ὁ Κυρηνείας Χρυσόστομος
† ὁ Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος
† ὁ Μόρφου Νεόφυτος
† ὁ Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου Βασίλειος
† ὁ Κύκκου καί Τηλλυρίας Νικηφόρος

† ὁ Ταμασοῦ καί Ὀρεινῆς Ἡσαΐας
† ὁ Τριμυθοῦντος καί Λευκάρων Βαρνάβας
† ὁ Καρπασίας Χριστοφόρος
† ὁ Ἀρσινόης Νεκτάριος
† ὁ Ἀμαθοῦντος Νικόλαος
† ὁ Λήδρας Ἐπιφάνιος
† ὁ Χύτρων Λεόντιος
† ὁ Νεαπόλεως Πορφύριος
† ὁ Μεσαορίας Γρηγόριος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ἑλλάδος

† ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου Προκόπιος
† ὁ Περιστερίου Χρυσόστομος
† ὁ Ἠλείας Γερμανός
† ὁ Μαντινείας καί Κυνουρίας Ἀλέξανδρος
† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος
† ὁ Διδυμοτείχου, Ὀρεστιάδος καί Σουφλίου Δαμασκηνός
† ὁ Νικαίας Ἀλέξιος
† ὁ Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου Ἱερόθεος
† ὁ Σάμου καί Ἰκαρίας Εὐσέβιος
† ὁ Καστορίας Σεραφείμ
† ὁ Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιος
† ὁ Κασσανδρείας Νικόδημος
† ὁ Ὕδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης Ἐφραίμ
† ὁ Σερρῶν καί Νιγρίτης Θεολόγος
† ὁ Σιδηροκάστρου Μακάριος
† ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Ἄνθιμος
† ὁ Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως Βαρνάβας
† ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος
† ὁ Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καί Πετρουπόλεως Ἀθηναγόρας
† ὁ Λαγκαδᾶ, Λητῆς καί Ρεντίνης Ἰωάννης
† ὁ Νέας Ἰωνίας καί Φιλαδελφείας Γαβριήλ
† ὁ Νικοπόλεως καί Πρεβέζης Χρυσόστομος
† ὁ Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὄρους καί Ἀρδαμερίου Θεόκλητος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Πολωνίας

† ὁ Λούτζ καί Πόζναν Σίμων
† ὁ Λούμπλιν καί Χέλμ Ἄβελ

† ὁ Μπιαλύστοκ καί Γκντάνσκ Ἰάκωβος

† ὁ Σιεμιατίτσε Γεώργιος

† ὁ Γκορλίτσε Παΐσιος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ἀλβανίας

† ὁ Κορυτσᾶς Ἰωάννης

† ὁ Ἀργυροκάστρου Δημήτριος

† ὁ Ἀπολλωνίας καί Φίερ Νικόλαος

† ὁ Ἐλμπασάν Ἀντώνιος

† ὁ Ἀμαντίας Ναθαναήλ

† ὁ Βύλιδος Ἄστιος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Τσεχίας καί Σλοβακίας

† ὁ Πράγας Μιχαήλ

† ὁ Σούμπερκ Ἡσαΐας

† ὁ Ἑλβετίας Ἱερεμίας, ἐπί κεφαλῆς τῆς Πανορθοδόξου Γραμματείας τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου